

„Zahraniční firmy na české vodě jen parazitují“

» **Drahá voda** Kvůli privatizaci českého a moravského vodárenství se Radek Novotný už několik let soudí. Pronájem obecních a městských vodovodů soukromým firmám považuje za ekonomické harakiri.

PRAHA Šéf a majitel firmy Compas Capital Consult Radek Novotný dlouhodobě sleduje situaci v českém vodárenství a jeho rozprodej do rukou velkých zahraničních koncernů. Nejen sleduje. Dlouhodobě upozorňuje ministerstva, jak jsou některé změny ve vodárenských firmách nevhodné. Kvůli tomu napadl i platnost řady valných hromad vodárenských společností.

Kde se podle vás stala v porevoluční historii největší chyba v českém vodárenství, která způsobila to, že lidé platí za vodu čím dál více a současně odtékají ročně miliardy na dividendách z vodárenských společností do zahraničí?

Selhal stát, konkrétně ministerstvo zemědělství, které za odvětví odpovídá. A také prakticky všechny vlády. Může za to nekoncepční privatizace v letech 1993 a 1994, kdy stát předal vodárenské odvětví obcím, což znamenalo rozdrobení velkých vodárenských podniků na drobné vodárenské společnosti v majetku obcí. Obce často nevěděly, co s tím, a stát ztratil výsadní postavení, i když měl zlatou akci v zhruba třiceti největších vodáren. Ale při hlasování později již neměl sílu ani politickou odvahu cokoli zásadního blokovat.

Jak s akciemi naložily obce? V některých regionech se komunální politici chovali klasicky český – lehce nabyli, lehce pozbyli. Akcie elektráren, tepleáren, bank a také vodáren prodávají pod cenou, bez ocenění znalci, často jediné nabídky. A koncerny? Ty výhodně nakupují. Využívá se neznalost a často nevrážívisť jednotlivých obcí a politiků, kteří neumí táhnout za jeden provaz a nedrží slovo. Města se nevyznají, nemají dostatečné právní zázemí a politici bez vlastních peněz jsou náchylní ke korupci.

V čem udělali politici chybu?

V každém regionu vzniká úzká skupina lidí, kteří chápou ziskový potenciál vodáren. A také často vznikají trafiky pro komunální politiky. Podle ochoty spolupracovat na privatizaci zisků se často tvoří zastoupní politiků v orgánech vodáren. Politici, co s privatizací nesouhlasí, musí orgány opustit a poslušně naopak do orgánů přicházejí. Současně do orgánů vodáren přicházejí lidé z koncernů. Je to v rozporu se zákonem, nikoho nezajímá a títo lidé poté, co udělají svou práci a zisky vodáren privatizují, okamžitě orgány vodáren opouštějí.

Devadesátá léta byla ve znamení velkých přesunů akcií vodáren za obcí na jiné firmy. Reagoval nějak stát?

Na ministerstvo zemědělství a financí jsme již v roce 2002 poslali rozbor, že Česko spouštěla a Vi-veni (dnes Veolia) kupují za pěti- nebo šesti násobek hodnoty akcí vodáren. Tyto vodáreny bez problémů čerpají dotace z EU, peníze vybrané od spotřebitelů investují především do obnovy infrastruktury, kterou provozují, a pokud zdrazí cenu vody, tak zisky za prodej vody používají k pokrytí nutné spoluúčasti. Je to důkaz, že vodárenství může existovat bez instalace koncernů a často funguje daleko lépe než s koncerny. Je velmi důležité, aby se o této alternativě vědělo, protože neinformované lidi lze manipulovat, ale informované ne.

Kdo je tedy za to odpovědný?

Vlastníkem vodáren byl stát, následně obce. Jakýkoliv koncern či nezávislý podnik nemohl dělat, co chtěl, dokud s ním někdo nezačal kolabovat. Města a obce měly v okresních vodárnách díky privatizaci v letech 1993–1994 vlastnické podíly zhruba devadesát procent. Žádný koncern bez aktivní spolupráce komunálních politiků z velkých měst nebyl schopen vodáren odvést, natož vykuchat a například přes provozní

PROFIL

Radek Novotný (45)

Jednatel a majitel firmy Compas Capital Consult, která dlouhodobě bojuje proti pronájmu vodárenské sítě zahraničním firmám. Několik žalob na neplatnost valných hromad, které toto umožňují, soudy rozplétají několik let, dosud však nepadl pravomocný verdikt. Mezi jeho zájmy patří kynologie, zejména pak velcí knírači a ruští teriéři, zájma má historie Japonska, východní kultura i bojová umění taekwondo a aikido.

Obce prodávají vodárny pod cenou, bez ocenění znalci a často jediné nabídky.

model kasírovat zisky, za prodej vody mimo odvětví.

Co je špatného na současném provozním modelu, kdy města dál vlastní síť a pronajímají ji?

Ve vodárenství schází peníze a jediný vlastní zdroj financí, zisk za prodej vody, byl přes provozní model předán koncernům. Koncerny neinvestují do infrastruktury, nemají do ní investovat, ale vydělávají na ní stamiliony korun ročně. Je to, jako by Korejci přišli do Česka, postavili závod Hyundai za 50 miliard: Potom by tuto fabriku pronajali státu a nechali stát, ať vydělává na prodeji aut Hyundai s tím, že stát bude do Koreje posílat nájem za fabriku v hodnotě odpisů. Zisky z prodeje aut půjdou v následujících 30 letech do rozpočtu státu. Korejci dostanou svou investici za 30 let zpět. Nemyslím si, že by Korejci s nějakým podobným souhlasili. Politici v Česku ve vodárenství ano.

Platí lidé za vodu u takových firem více, než musíme?

Kvůli provozním modelům lidé platí nebo budou platit za vodu dvakrát. Jednou zisky koncernům a podruhé infrastrukturu, kterou koncerny potřebují k podnikání. Předtím zaplatily vodárnám a ty z toho financovaly infrastrukturu. Zisky vodáren byly záměrně minimální. Tam, kde nejsou kvůli provozním modelům dostupné dotace z EU, lidé zaplatí celou investici. Není to jen o platbách za vodu a stočném, lidé platí také přes veřejné rozpočty. Ide o systém ekonomického harakiri pro veřejné rozpočty.

Jsou ještě některé vodárny čisté v rukou obcí?

Ano a není jich málo, jen se o tom neví. Stále existují okresní vodárny a komunální politiky, kteří na vábení koncernů a jejich pomahačů nezaletěl nebo si své postavení ubránily. Tyto vodárny bez problémů čerpají dotace z EU, peníze vybrané od spotřebitelů investují především do obnovy infrastruktury, kterou provozují, a pokud zdrazí cenu vody, tak zisky za prodej vody používají k pokrytí nutné spoluúčasti. Je to důkaz, že vodárenství může existovat bez instalace koncernů a často funguje daleko lépe než s koncerny. Je velmi důležité, aby se o této alternativě vědělo, protože neinformované lidi lze manipulovat, ale informované ne.

Je nějaká cesta zpět, jak se dostat z nevhodného postavení?

Smlouvy jsou časově omezené a jsme přesvědčeni, že některé postupy, jak se koncerny dostaly do

pozice provozovatelů, byly protiprávní a budou zrušeny. V demokratickém systému by se právní cestou měl dát napravit protiprávní stav. V opačném případě nejde o demokratický systém, ale o systém privilegovaných skupin, který na místo soudu zavádí nový systém fungování přes politické krytí, odklání peněz apod. Zatím si myslím, že žijí v demokratické společnosti. Jaký systém v Česku existuje, ukáží rozhodnutí soudů. Ta nedostanete, pokud nepodáte žalobu. Navíc pět let po zavedení provozních modelů nemůžeme vytvářet prognózy vývoje. Reálné výsledky vodáren a koncernů jsou důkazy samy o sobě a ukazují, že není plněno to, co se slibovalo. Jde o to dotáhnout žaloby, trvat na plnění slibů a začít důsledně dohlížet na správu majetku, nejen infrastrukturního, a opět o tom co nejvíce informovat lidi.

Spoustu let upozorňujete úřady na tento problém. Jaká je z jejich strany reakce?

Je to neuvěřitelné, ale prakticky žádná. Jediné ministerstvo životního prostředí, které ví, že dotace z EU do tohoto systému nedostane, je aktivní a snaží se. Ostatní ministerstva maximálně oznámí, že berou informace na vědomí. Žádná reakce není ani od vedení politických stran či členů vlády. Nejhloupejší reakci jsme dostali od předposledního ministra zemědělství Ivana Fuksy. Doložili jsme mu hospodářské výsledky smluvních stran provozních modelů a také to, že ministerstvo potvrdilo, že před privatizací vodáren ani po nich nedělalo žádné ekonomické analýzy výhodnosti provozních modelů pro Česko a přesto pro ně hlasovalo. Napsal, že nespátuje v našem podnětu nic, co by se mělo řešit.

Obce však tvrdí, že kontrolu nad vodárnou stále mají...

Ano, ale z vodáren již je podnik, který nemá zaměstnance, provozní techniku, portfolio klientů, protože si to koupil koncern a celý infrastrukturní majetek vodárny si na 20–30 let pronajal. Trafika – tedy vodárna – síce pro politiky funguje dál, ale je to trochu podobná prostitutka.

Zkoušely vás tyto firmy nějak ovlivnit, abyste přestal v úlaku proti jejich modelům?

Myslím si, že koncerny tímto směrem aktivní nebyly. Tlaky a zastrašovací akce na nás organizovali spíše někteří politici a pologangsterské firmičky, které pro koncerny pracují. Tímto hlavním aktérům nevyhovuje, že někdo věci pojmenuje, doloží, zveřejní nebo dokonce zažaluje. Vyzkoušeli už mnohé – zapálení auta, najmutí útočníků, kteří mne přepadli, zmlátli a skončil jsem v nemocnici pozašivaný, s otřesenou mozkou a zlomeninou. Vyhrožování, zastrašování, několik trestních oznámení. Nemáme důkazy o tom, kdo to vše organizuje, provádí a financuje. Policie zatím vše odložila z důvodu „pachtatel neznámý“.

Napadáte platnost valných hromad vodáren, s jakým úspěchem?

Bez žalobce není soudec, bez žaloby není rozhodnutí soudu. Nezbyvá nám proto nic jiného. Protože jsme byli přesvědčeni, že jde o kauzy, jejichž dopady se týkají celého Česka a všech občanů, přizvali jsme do sporů jako vedlejšího účastníka řízení státní zastupitelství. Soud nám dává zatím nepravomocně za pravdu ve Zlíně. Soudec krajského soudu v Brně například o instalaci provozního modelu ve Zlíně konstatoval, že jde o mimořádné nemrav-

né rozhodnutí. Vše trvá neskutečně dlouho. Problém je v tom, že rozhodování některých soudců je často doslova šlendriánské. Vrchní soud takové rozhodnutí vrátí zpět krajskému soudu jako nepříjemně nezájímavé a tak uplynou dva roky. Po letech mnozí hlavní tvůrci provozních modelů z řad komunálních politiků „ztrácejí“ paměť. Nepamatují si, co vlastně za posledních osm až jedenáct let dělali.

Čeho žalobami chcete dosáhnout?

Pokud soudy rozhodnou o protiprávním jednání, budeme činit vše proto, aby se vodárny vrátily do pozice provozovatelů a kanalizací a škody vzniklé vodárnám byly uhrazeny stejně jako neoprávněné obohacení. Pokud to vyjde, lidé nebudou doplácet na systém instalace soukromého penězovodu do peněžního toku mezi vodárnou a spotřebitelem. Do vodáren budou moci bez problémů přicházet evropské dotace. Nebude pak takový tlak na růst ceny vody pro spotřebitele. Jan Šúra

Zpákná privatizace Největší chybou bylo podle Radka Novotného předání vodáren do majetku obcí. Foto: Alexandr Satlinský, MF DNE

INZERCE

České dluhopisy patří k tomu nejlepšímu

Jestliže máme zmínit jednu skutečnost, která by měla obyvatelům České republiky v dnešní složité době dělat radost, pak je to určitě dosavadní stabilita makroekonomického prostředí. Díky ní patří české státní dluhopisy v současnosti mezi nejžádanější a bezpečné cenné papíry.

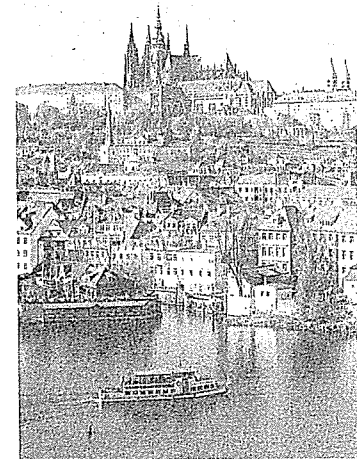
Je pravda, že čeští ekonomové varují, že i naše veřejné finance potřebují ozdravnou kúru. Jde o projev zdravého rozumu, který říká, že se máme vyvarovat vršení problémů dávno předtím než mohou nastat. V současnosti stále Česká republika patří mezi nejdůvěryhodnější země v celé Evropě a televizní stanice CNBC ji dokonce v průměru označila

za „Švýcarsko Evropy“. Naše státní dluhopisy se řadí mezi ty relativně bonitní na evropském trhu.

Celkový schodek českých veřejných financí se našel zatím pohybuje hluboko pod latkou zadlužení, kterou si nastavily státy jihu Evropy či Irsko. Zdejší bankovní sektor patří k těm zdravým. Stát vybírá daně a sociální transfery vyplácí bez zpoždění. A české státní cenné papíry představují jeden z přístavů, k nimž nyní investoři otáčejí svá kormidla. Jestliže světi české dluhopisy vidí jako to lepší na trhu a zároveň dokáží nabídnout při nízkých úrokových sazbách vyšší výnosy než vklady na bankovních účtech, je škoda toho nevyužít.

Jednou z cest, jak investovat do konzervativního portfolia s vysokou převahou českých státních dluhopisů, je ING Český fond obligací. Všechny dluhopisy, které nakupuje do svého portfolia, musí mít investiční stupeň úvěrově kvality. Průměrný výnos fondu za posledních pět let dosahuje 2,9 % ročně (od založení v roce 1997 je to ročně 6,5 %). V roce 2008 dokonce získal od agentury Morningstar nejlepší možné ratingové hodnocení pěti hvězdiček. Investice do domácích cenných papírů navíc nezahrnuje žádné měnové riziko.

ING Investment Management spravuje majetek českých a slovenských klientů již 14. rokem. Aktiva ve správě dosahují 110 mld. Kč. Seznam 14 bankovních i nebankovních distributorů fondů ING v ČR naleznete na stránkách www.ingfondy.cz

INVESTMENT MANAGEMENT
WWW.INGFONDY.CZ

ING

Tento materiál není investičním doporučením.